

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. — Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 30 h od enostopne petit - vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 11. decembra 1911.

C. Kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina: Predpriprave za sestavo bilance pri denarnih zadrugah. Nekaj podatkov iz zadnjega štetja živine. Uzgo-
nekih korisnih krmnih bilina za Istru. Vestnik Zadružne Zveze. Zadružni pregled. Književnost. Gospodarske
drobtine. Razglasi. Občni zbor. Bilance.

Predpriprave za sestavo bilance pri denarnih zadrugah.

Ob sklepu vsakega poslovnega leta sestavlja Zadružna zveza svojim članicam letne račune in bilance, deloma na licu mesta dotične zadruge, deloma doma v Ljubljani.

Vsakokratno tako delo pa zahteva mnogo časa in truda, zlasti ako podatki, kateri se pošiljajo Zadružni zvezi v svrhu sestave letnih računov in bilanc, niso popolni. Vsled takih nepopolnih podatkov pride Zveza mnogokrat v položaj, da s sestavo računov in bilanc posameznih zadrug ne more biti pravočasno gotova, posebno takrat, kadar pridejo nepopolni podatki v obilici.

„Narodni Gospodar“ je že opetovano dajal navodila, kako se naj sestavljajo letni računi in bilance in tudi, kako naj se izvršijo predpriprave za sestavo istih.

Zadružna zveza bode, kakor do sedaj tako tudi v bodoče v vsakem oziru rada vstrezala svojim članicam. Da pa se jej baš pri sestavi letnih računov in bilanc prihrani vsaj nekoliko časa, hočemo na tem mestu v naslednjih vrsticah ponovno dati kratko navodilo, kako naj se zaključujejo poslovne

knjige, napravijo izpiski hranilnih vlog in posojil ter izvršijo potrebne predpriprave za sestavo letnih računov in bilanc. Navodilo je, kakor smo omenili, kratko, vendar ako ga bodo vse one članice, katere potrebujejo pri sestavi računov in bilanc pomoč Zadružne zveze, upoštevale in se po njem ravnale, bodo podatki povsem popolni in delo Zadružne zveze mnogo olajšano.

Vsaka posamezna zadruga mora, ako hoče vedeti, kakšen promet je napravila v preteklem poslovnem letu, vpisati v blagajniški dnevnik (štraca) vse prejeme in izdatke, med katere pridejo tudi kapitalizovane obresti hranilnih vlog in one tekočega računa. Z blagajniškim devnikom (štraca) se mora urediti tudi blagajniški razdelnik. Znesek kapitalizovanih obresti hranilnih vlog naj se vpiše v razdelnik med prejeme v stolpce „b“ „Hranilne vloge“, med izdatki pa v stolpce „h“ „Kapitalizovane obresti hranilnih vlog“. Znesek kapitalizovanih obresti tekočega računa z Zvezo, ako ima zadruga iste od Zveze prejeti, se zabeleži med prejemi v stolpec „k“ „Obresti tekočega računa“, med izdatki pa v stolpec

„d“ „Tekoči račun z Zvezo“. V istem slučaju se vpišejo kapitalizovane obresti v tekočem računu s člani med prejemki v stolpec „j“ „Obresti tekočega računa s člani“, med izdatki v stolpec „č“ „Tekoči račun s člani“. Nasprotno pa, ako ima zadruga obresti v tekočem računu z Zvezo ali s člani istim plačati, vpiše se znesek kapitalizovanih obresti v prvem slučaju (Zveza) med prejemki v stolpec „d“ „Tekoči račun z Zvezo“, med izdatki v stolpec „k“ „Obresti tekočega računa z Zvezo“, v drugem slučaju (člani) pa med prejemki v stolpec „č“ „Tekoči račun s člani“, med izdatki v stolpec „j“ „Obresti tekočega računa s člani“.

Oba dnevnika, tako štraca kakor tudi razdelnik, se potem, ko je vse vknjiženo, zaključita; razlika med prejemki in izdatki, katera mora biti v obeh dnevnikih enaka, je gotovina koncem dotičnega poslovnega leta.

Ko sta dnevnika zaključena, naj se pričnejo delati izpiski iz knjig hranilnih vlog in posojil na sledeči način.

I. Izpiski iz knjige hranilnih vlog:

V prvi stolpec se vpišejo iz knjige vlog zaporedno tiste vložne številke, katere so koncem prejšnjega poslovnega leta še obstale; v drugi stolpec se vpiše stanje glavnice koncem prejšnjega poslovnega leta, to stanje pa mora biti v glavni knjigi in v izpisku prejšnjega leta (stolpec „skupno stanje koncem leta“) popolnoma enako. V slučaju, da je stanje v knjigi drugačno kakor v izpisku, se mora pomota iz prejšnjega leta poiskati in izpisek s knjigo urediti. V tretji stolpec pridejo one vsote, katere je imejitelj dotične vložne številke v poslovnem letu vložil, in sicer posamezno, n. pr. vlož. št. 1 vloži v poslovnem letu zneske po K 100.—, 50.—, 30.—, 20.—, tedaj naj se v izpisek ne vpiše skupna vložena vsota K 200.—, ampak posamezne vsote, kakor so bile vložene, to pa zaradi olajšanja pri

iskanju morebitnih pomot. V četrti stolpec se vpišejo oni zneski, ki so bili tekom poslovnega leta dvignjeni in sicer tudi posamezno, ne skupno. V peti stolpec pride stanje glavnice konec poslovnega leta in se to stanje dobi, ako se stanje koncem prejšnjega poslovnega leta in vloge v tekočem letu (stolpec drugi in tretji) sešteje, od tega pa se odštejejo oni zneski, ki so se tekom poslovnega leta dvignili (stolpec četrti), ostanek je stanje glavnice koncem tekočega poslovnega leta (stolpec peti.)

V šesti stolpec se vpišejo oni zneski, katere tvorijo za poslovno leto narasle obresti hranilnih vlog in kateri se ne izplačajo, ampak kapitalizirajo, t. j. prištejejo glavnici. Te in pa stanje glavnice koncem poslovnega leta se sešteje in dobi skupno stanje konec poslovnega leta, katero se vpiše v sedmi stolpec. V osmi stolpec se vpišejo oni zneski, kateri so bili tekom poslovnega leta izplačani kot obresti hranilnih vlog. Take obresti se izplačajo pa le tedaj, kadar dotičnik dvigne celo naloženo glavnico, obresti same se kot take med letom ne izplačujejo.

V izpiskih je vsaka posamezna stran in vsak posamezni stolpec sešteti in skupno stanje dotične strani koncem leta določiti. (Stanje prejšnjega leta + vloženo — vzdignjeno = stanje glavnice konec poslovnega leta + kapitalizovane obresti = skupno stanje konec leta.) Ko so izpiski izgotovljeni, napravi se ponavljajnje (rekapitulacija), namreč se seštete vsote vsake posamezne strani prenesejo v dotični stolpec na prvo prazno stran v izpisku in se skupaj seštejejo. Izpisek se mora primerjati in sicer drugi stolpec z izpiskom prejšnjega leta (sedmi stolpec), tretji stolpec z blagajniškim razdelnikom (stolpec „b“ „Hranilne vloge“) med prejemki, četrti stolpec z blagajniškim razdelnikom (stolpec „b“ „Hranilne vloge“) med izdatki. Ako se drugi in četrti stolpec z onimi, ki sta se primerjala, vjemata popolnoma, tretji pa pokaže samo razliko —

kapitalizovane obresti — katere so v razdelniku že, a v izpisku še ne prištete glavni, tedaj so izpiski pravilni; ako pa se stolpci ne vjemajo, treba je pomoto toliko časa iskati, da se najde. Pomoto je iskati tako, da se izpisek, ki je napravljen po glavni knjigi, primerja razdelniku in tam se pokaže, kateri zneski niso pravilno ali pa sploh ne prenešeni iz razdelnika v glavno knjigo. Glavna knjiga se sme zaključiti še le tedaj, ko izpiski soglašajo z razdelnikom in ko so se dotične pomote v knjigah popravile.

II. Izpiski iz knjige posojil.

Pri izpiskih iz knjige posojil se v obče postopa tako, kakor pri onih iz knjige hranilnih vlog, le s posameznimi stolpci se hočemo seznaniti. V prvi stolpec se vpišejo koncem prejšnjega poslovnega leta še obstoječe aktivne (ne deležne) številke zaporedoma; v drugi stolpec stanje prejšnjega poslovnega leta; v tretji stolpec — dana posojila tekom poslovnega leta v posameznih, ne v skupnem znesku; v četrti stolpec — vrnjena posojila, tudi v posameznih zneskih; v peti stolpec — stanje glavnice konec poslovnega leta (stanje koncem prejšnjega leta + dano — vrnjeno = je stanje konec poslovnega leta). V šesti stolpec se vpišejo tekom poslovnega leta plačane obresti, tudi v posameznih zneskih; v sedmi stolpec — predplačane obresti n. pr. akt. št. 1 je imel plačati za poslovno leto na obrestih K 30.—, a plačal je 40.—, tedaj se vpiše znesek po K 40.— v šesti, K 10.— pa v sedmi stolpec — predplačane obresti. V osmi stolpec — zaostale obresti n. pr. akt. št. 2 je imel za poslovno leto plačati na obrestih K 50.—, a plačal je le K 35.—, se vpiše v šesti stolpec K 35.—, a v osmi stolpec K 15.— „zaostale obresti“. Zaostale obresti se k glavnici ne smejo prišteti.

Ko so urejeni izpiski iz knjig posojil, jih je med seboj primerjati in sicer: stolpec 2. s stolpcem 5. izpiskov prejšnjega leta,

stolpec 3. s stolpcem „c“ („dana posojila“) med izdatki, stolpec 4. s stolpcem „c“ („vrnjena posojila“) in stolpec 6. s stolpcem „i“ „vplačane obresti od posojil“) med prejemki v blagajniškem razdelniku.

V slučaju, da se posamezni stolpci s primerjanimi ne bi vjemali, je kakor pri vlogah tako tudi tukaj iskati toliko časa pomoto, da se najde in knjiga posojil se sme še le tedaj zaključiti, ko so se pomote našle in popravile.

Na predstoječe navodilo naj se torej vsaka zadruga pri predpripravah za sestavo letnih računov in bilanc ozira in jih upošteva. Dokler ni to urejeno, tako dolgo je pravilna sestava bilance nemogoča.

Vse ostale postavke se vzamejo lahko iz blagajniškega razdelnika; le pri onih zadnjih, katere imajo poleg opravičnih tudi glavne deleže in te obrestujejo, dalje pri onih zadrugah, katere imajo tekoči račun s člani, je neobhodno potrebno, da kadar pošljejo podatke, vsikdar tudi naznanijo, koliko znašajo obresti deležev in one tekočega računa s člani, bodisi tem v dobro ali v breme, da je mogoče tudi to pravilno izpeljati.

Kramaršič.

Nekaj podatkov iz zadnjega štetja živine.

Kakor znano imamo v Avstriji zakon, da se mora koncem vsakega desetletja vršiti ljudsko štetje. Istočasno s štetjem prebivalstva se imajo ob takih prilikah prešteti najkoristnejše domače živali.

Zadnjikrat se je živina štel po stanju 31. decembra 1910.

Javna uprava, znanost in najširši krogi javnosti obračajo dandanes ob času, ko se povsod razpravlja draginjsko, zlasti mesno vprašanje, največjo pozornost uspehom, ki jih kaže zadnje štetje živine. V prvi vrsti pa mora ta zadeva interesirati naše kmetovalce.

V naslednjem hočemo podati nekaj glavnih podatkov o številu živine po poročilu, ki ga je pred nedavnim izdala c. kr. statistična komisija na Dunaju.

Sledeča tabela kaže stanje poglavitnih

domačih koristnih živalij v naši državi po obeh zadnjih štetjih v letih 1900 in 1910. Iz nje so tudi razvidne izpremembe, ki so se izvršile v poslednjem desetletju.

Tabela I.

Vrste živalij	Naštel se je leta		Prirastek (+) oziroma upadek (—) v l. 1900—1910	
	1900	1910	absolutno	v odstotkih
Konji	1,716.488	1,801.090	+ 84.602	+ 4.93
Govedo	9,511.170	9,159.808	— 351.362	— 3.74
Mule, mezgi, osli	66.647	73.041	+ 6.394	+ 9.59
Koze	1,019.664	1,253.650	+ 233.986	+ 22.95
Ovce	2,621.026	2,428.586	— 192.440	— 7.36
Prašiči	4,682.654	6,431.966	+ 1,749.312	+ 37.42
Čebelni panji . .	996.139	1,232.380	+ 236.241	+ 23.72
Perutnina	26,671.592	35,743.075	+ 9,071.483	+ 34.01

Izvemši govejo živino in ovce se je število vseh vrst živalij pomnožilo; največji absolutni prirastek se kaže pri perutnini, največji relativni pri prašičih.

Glede goveje živine, prašičev in ovac so posamezna štetja doslej kazala sledeče stanje:

	l. 1869	l. 1880	l. 1890	l. 1900	l. 1910
Govedo	7,425.212	8,584.077	8,643.936	9,511.170	9,159.808
Prašiči	2,551.473	2,721.541	3,549.700	4,682.654	6,431.966
Ovce	5,026.398	3,841.340	3,186.787	2,621.026	2,428.586

Tekom zadnjih 40 let je torej opazati, da se je število prašičev vedno večalo, število ovac pa je padalo. Število živine je v prvih treh desetletjih rastlo, v zadnjem desetletju pa padalo. Nazadovanje goveje živine je nepričakovano zelo znatno. Jako razveseljiv napredek pa se kaže v prašičereji; kajti tu znaša prirastek napram letu 1900 celih 37.42 odstotkov. Število ovac se je sicer zopet znižalo, vendar nazadovanje ni več tako veliko kakor je bilo v prejšnjih letih.

Seveda stanje žival samo na sebi, oziroma zvišanje ali znižanje števila, še ni me-

rodajno, da bi se moglo iz tega sklepati, da ima prebivalstvo več ali manj mesne hrane na razpolago. Kajti če število živine pade, je lahko ona živina, kar je je, po svoji kakovosti boljša in težja, tako da se dejansko množina mesa ne izpremeni. Sicer se obče trdi, da se je kakovost naše živine zelo povzdignila, vendar o tem ni povsem zanesljivih podatkov. Ne glede na to pa se mora priznati, da ni ugodno znamenje, če število živine pade, zlasti ker je treba upoštevati, da se prebivalstvo vedno množi in je tako treba vedno več ljudi preživljati z mesom. Tako se je v naši državi prebivalstvo v

zadnjem desetletju pomnožilo za 9·2⁰/₀, do-
čim je število goveje živine padlo za 3·74⁰/₀.

Naslednja tabela kaže, koliko je bilo
l. 1910 v posameznih deželah najvažnejših

domačih živalij, t. j. goveda, prašičev in ovac
in se obenem iz nje razvidi, za koliko se
je število teh živalij pomnožilo, oziroma zmanj-
šalo napram l. 1900.

Tabela II.

Dežela	Govedo		Prašiči		Ovce	
	1900	1910	1900	1910	1900	1910
Nižja Avstrija	606.938	609.414	530.231	710.276	61.490	44.612
Gornja Avstrija	588.569	552.877	281.507	355.207	47.674	32.204
Solnograško	141.549	128.618	15.342	22.583	45.063	35.991
Štajersko	718.841	683.443	678 910	836.520	123.245	86.708
Koroško	256.220	222.383	170.043	185.595	118.563	71.316
Kranjsko	253.839	226.977	107.836	177.300	38.629	24.195
Trst z okolico	4.860	3 129	1.724	3.244	62	279
Goriško	75.759	74.987	35.859	57.757	25.367	15.090
Istra	59.073	60.490	32.464	50.693	227.325	203.550
Primorsko	139.692	138.606	70.047	111.694	252.754	218.919
Tirolsko	423.405	412.667	70.558	99.550	176.594	150.903
Predarelsko	62.635	58.592	12.194	17.131	7.909	4.686
Češko	2,258.338	2,290.537	688.822	1,012 752	228.307	152.998
Moravsko	789 552	801.367	455.318	633.538	37.683	24.117
Šlezija	203.788	196.626	107.420	144.209	9.640	5.748
Galicija	2,718.166	2,505.079	1,254.334	1,835.464	437.697	358.953
Bukovina	241 422	227.906	183.344	219.298	147.739	189.489
Dalmacija	108.216	104 716	56.748	70.849	888.039	1,027.747
Skupaj . . .	9,511.170	9,159.808	4,682.654	6,431.966	2,621.026	2,428.586

Število goveje živine je torej padlo v
vseh deželah izvzemši Nižjo Avstrijsko, Češko,
Moravsko in Istro. Povsod pa je poskočilo
število prešičev. Tudi število ovac je naza-
dovalo skoro v vseh deželah, izvzemši Dal-
macijo, Bukovino in Trst z okolico.

Iz sledeče tabele je razvidno, koliko
od vsakih 1000 goveda, prašičev in ovac
odpade na posamezno deželo.

Tabela III.

Relativno največ goveje živine izkazuje,
kakor pred 10 leti, tudi sedaj Galicija, namreč
27·3 odstotka od vse v Avstriji našteje ži-
vine. Cela četrtnina goveje živine odpade na
Češko, kjer se je število pomnožilo od 23·7
odstotkov v l. 1900 na 25 odstotkov v l. 1910.
Ti dve deželi imata torej več nego polovico
vse goveje živine v Avstriji.

V ostalih deželah izpremembe napram
l. 1900 niso posebno velike. Izboljšale so
se razmere v Nižji Avstriji, kjer je število ži-

Tabela III.

	Na imenovane dežele odpade od vsakih 1000					
	goveda		prašičev		ovac	
	1900	1910	1900	1910	1900	1910
Nižja Avstrija . .	63·81	66·53	113·23	110·43	23·46	18·37
Gornja Avstrija .	61·88	60·36	60·12	55·23	18·19	13·26
Solnograško . . .	14·89	14·04	3·28	3·51	17·19	14·82
Štajersko	75·58	74·61	144·98	130·05	47·02	35·70
Koroško	26·94	24·28	36·31	28·86	45·24	29·37
Kranjsko	26·69	24·78	23·03	27·57	14·74	9·96
Trst z okolico .	0·52	0·34	0·37	0·51	0·02	0·12
Goriško	7·97	8·19	7·66	8·98	9·68	6·21
Istra ,	6·22	6·61	6·93	7·88	86·73	83·81
Tirolsko	44·52	45·05	15·07	15·48	67·38	62·14
Predarelsko . . .	6·59	6·40	2·61	2·66	3·02	1·93
Češko	237·42	250·06	147·10	157·45	87·10	63·00
Moravsko	83·01	87·49	97·23	98·50	14·38	9·93
Šlezija	21·43	21·47	22·94	22·42	3·68	2·37
Galicija	285·76	273·48	267·87	285·36	166·99	147·80
Bukovina	25·39	24·88	39·15	34·10	56·37	78·02
Dalmacija	11·38	11·43	12·12	11·01	338·81	423·19
Skupaj . . .	1000·00	1000·00	1000·00	1000·00	1000·00	1000·00

vine poskočilo od 6·3 na 6·6 odstotka in na Moravskem, kjer se je goveja živina pomnožila od 8·3 na 8·7 odstotka.

Tudi prašičev so našli največ v Galiciji, namreč 28·5 odstotka, l. 1900 pa le 26·7 odstotka. Galiciji sledi Češka z 15·7 odstotki napram 14·7 odstotkom l. 1900. Nazadovali pa sta naslednji, v prašičereji potem najmočnejši deželi, namreč Štajerska s 13 napram 14·4 odstotka v l. 1900 in Nižja Avstrija, kjer je število prašičev padlo od 11·3 odstotka v l. 1900 na 11 odstotkov

v l. 1910. Znatno se je prešičereja povzdignila na Kranjskem.

Največ ovac je kakor pred desetimi leti v Dalmaciji, kjer jih je nič manj nego 42·3 odstotka, za 8·5 odstotka več nego l. 1900. Za njo pride Galicija z 14·7 odstotki, potem pa Istra z 8·4 odstotka, dočim stoji Bukovina na četrtem mestu z 7·8 odstotka.

V drugih deželah je ovčjereja povsod več ali manj nazadovala.

(Dalje prih.)

Uzgoj nekih korisnih krmnih bilina za Istru.

Uz vinogradarstvo mora postati u Istri, želi li se ekonomski napredovati, glavna privreda živinogojstvo, al se zato mora poskrbiti i za krmu, koja u Istri manjka. Uz poboljšanje opstojećih vrlo mršavih livada i pašnjaka, mora se početi gojiti u većem stilu i one krmne biline, koje puno i dobre hrane davaju, te su adatirane za istarsko tlo, a te bi u glavnom bile: ljekarica, crvena djetelina i vučjak. Ovim želimo o njihovom uzgoju nešto potanje progovoriti, nadajući se, da će naše razlaganje pasti na plodno tlo, pošto se je već nešto počelo u tom pogledu pisati.

Ljekarica (Erbašpanja) zauzimalje malo po malo sve više maha, akoprem bi bilo za željeti, da to brže ide. Ona bi morala sa uzgojem trsa, žitarica i živinogojstva tvoriti temelj našeg budućeg poljedjelstva. Njezina je vrijednost od najveće važnosti za sveukupno gospodarstvo Istre, gdje je njezin uzgoj moguć i ta je vrijednost od velike znamenitosti koli u smislu gospodarsko-poljedjelskom, toli u smislu društvenom.

Količini vzgoja ljekarice ima se u glavnom povjeriti preporod istarskog gospodarstva, pošto s njome, potpomažuć ju sa umjetnim gnojevima, biti će jedino moguće plodnijim učiniti naše zemlje i usposobiti ih, da usljed toga bolje rode sa kukuruzom, krumpirom i žitom; pošto s njome, koja odoljeva ljetnoj suši, te dava 3—5 košnja, bit će moguće po dva i potrotručiti prirod sijena izvorsne kakvoće, na kojem danas u velike oskudjevamo; pošto s njome biti ćemo jedino u stanju povećati broj debelog blaga, jer ona dava sijeno prve vrste, a usljed toga povećat će se i količina gnoja (koga danas potrebujemo), čime će se moći oploditi i zemlje i prirodi, kao trsje, kukuruz, krumpir i. t. d. Ne dodje li u riješenju uzgoja umjetnih livada sa komuškovicama i u kolanju usjeva u obzir ljekarica, onda se je nemoguće nadati

napredku i obnovi poljodjelstva. Isto vinogradarstvo, a navlastito moderno na američanskoj podlozi po svojoj naravi zahtjeva gnojenje, pak neće moći uspjevati ako se ne providi taj gnoj pomoću umjetnih livada i gojenja živina. A neće se moći očekivati ni stalno poboljšanje u uzgoju kukuruza, žita, ni nijednog drugog priroda, ako se ne uvede kod težanja polja koju krmnu sočivjaču shodno gnojenu sa umjetnim gnojevima.

To nije ništa novoga, niti treba, da mi o tomu činimo pokušaje. Najnaprednije zemlje na svijetu pokazuju sa činjenicama, da je temelj njihova napretka poljodjelskog, gospodarskog i društvenog bio upravo u uzgoju koliko više moguće komuškovica shodno gnojenih sa umjetnim gnojevima.

Od ovoga odvisi ekonomička plodnost zemljišta za druge prirode, veća cijena samih zemljišta, napredak gojenja blaga za rod, za mlijeko i za meso, ljubav poljodjelca k svomu imanju, prestanak bježanja seljana u gradove radi kruha. S jednom riječi, samo tako je moguće dati poljodjelstvu pravi i vlastiti nagradni promet.

Ljekarica bila je uvedena iz Azije u Grčku u 5. stoleću prije Isusa, Rimljani ju dobiše od Grka u 1. kršćanskom stoleću, iz Italije bje prenešena u Španjolsku, gdje se u velike gojila i gdje je zadobila ime Erbešpanje, iz Španjolske razširila se u Francosku i u ostalu srednju Evropu. Ona navlastito uspjeva ondje dobro, gdje uspjeva trs i kukuruz. Ne mari ako je klima ponešto i vlažna, samo neće, da joj bude zemlja premokra osobito u donjem tlu; nasuprot podnaša dobro sušu radi svoga dugog korenja, te ako ljetna suša i dulje potraje, zato ne umre jedino prestane rasti, dok ne nastupe kiše. Takodjer dobro podnaša i zimsku studen, jedino trpi u proljeću od kasnih mrazova, pošto počne rano rasti.

Odnosno na vrst zemlje voli friška i propustljiva tla, a ne ona na kojima se zastavlja voda. Što može dublje spustiti žile,

to više vremena živi i plodi; zemljišta preboga na kiselom humusu nisu joj povoljna; radi toga šumska zemljišta pred kratko raskršćena, u kojima je potkopano mnogo organskih tvarina proističućih od lišća nisu baš odmah prikladna za uzgoj ljekarice. Vapnene i ilovasto-vapnenaste zemlje jesu najshodnije za ljekaricu, a to je lahko razumljivo pošto ona potrebuje za hranu znatnu količinu vapna i pepeljike. Uopće sijeno ljekarice zadržava 16 % vode, 5.3 % fosforne kiseline, 14.6 % pepeljike, 25.2 % vapna i 23 % dušika. Usljed toga 100 q sijena izvade iz zemlje 53 kg fosforne kiseline, 146 kg pepeljike, 252 kg vapna i 230 kg dušika.

I zemlje ilovasto-kremenaste (crvene zemlje) jesu prikladne, al jedino pod uvjetom ako sadržavaju dosta vapna; inače se moraju gnojiti sa kredom ili sa vapnom (živo vapno u prahu, pepeo, prašina s puta, ruševina). Zemlje prhke, melaste njoj se ne dopadaju ako nisu dobro pognojene sa gnojem. Korisno se može uzgajati koli u ravnicama toli na brežuljcima i na gorama, al u ovom posljednjem slučaju mora biti izložena na suncu.

Sjeme treba da bude prebrano, da ima klicavost od 90 %, da ne bude pomiješano sa sjemenom američke ljekarice, koja je jednogodišnja, a navlastito da ne bude u njemu viline kose. Ovim toga neka bude sjeme mlado, a ne staro, jer onda slabo klica. Dobro je sjeme žuto-zelenkaste boje. Najbolje je, ako se naručeno sjeme pošalje na ogled kojoj poljodjelskoj postaji.

Ako se ljekaricu uzgaja u kolanju s drugim bilinama, to ona može slijediti iza svake kulture, jedino pod uvjetom, da više ne smije doći na isto zemljište skoro toliko godina, koliko ona traje. Obično se kod kolanja pusti jedno djetelište 4—6 godina; a ako je izvan kolanja može trajati i 10 i više godina.

Ako će nam dobro uspjevati ljekarica, mora se zemlju duboko obdijelati i nesmije

biti zarožena sa korovom, a navlastito sa pircem. Najbolje bi se pripravilo zemlju sa motikom; ali u većem, mora se to učiniti naravno sa plugom. Najbolja je dublina od 40—60 centimetara; ali za djetelišta, koja dolaze u kolanju sa drugim usjevima već je dobra dublina i od 35—40 centimetara. Radnju se mora obaviti čim je prije moguće; najbolje je, ako se to učini po ljetu ili na početku jeseni, jer se tako uništi korov i da se zemljištu vremena, da se rastvori. Ako plug ne može doseći do dubljine od 35—40 cm, onda se mora još jednom uzorati sa ralicom, koja neće dignuti gore dolnje zemlje. Tako neka ostane zemlja izložena zimskim mrazovima. Ako bi se slučajno htelo sijati ljekaricu u augustu ili septembru, što se može učiniti u onim stranama, u kojima zimska klima nije preoštra, onda se duboko obdijelanje mora obaviti još u julu.

Zemljište neka se pognoji radje obilnije, a navlastito sa fosfornom kiselinom i sa pepelikom, kao takodjer i sa vapnom, ako je isto siromašno na tomu (crvene zemlje). Fosforno gnojivo neka bude Thomasova drozga, a za pepeljiku se upotrebljava 40 % kalijevu sol, kao najekonomičniju. Thomasove drozge upotrebljava se 6—8 kvintala, a kalijeve soli 2 kvintala po hektaru; međjutim polovicu toga gnoja neka se podore prigodom dubokog oranja, a drugu polovicu prigodom sjetve. Tako se pognoji zemlju i u nutrašnjosti i na površju. Ako je u zemlji malo vapna, onda neka ga se stavi prigodom dubokog oranja 5—6 kvintala po hektaru, a prigodom sijanja neka se još doda 1—2 kvintala krede.

U marču budućega proleća obavi se sjetvu. Ako se je obdijelana zemlja kroz zimu preveć slegla ili ako je izniko razni korov, onda je treba ponovno samo površno izorati, ako se pak to nije dogodilo, onda ju se jednostavno prodrlja i izravna, rastresav prije drugu polovicu fosfornog i pepe-

ljikovog gnojiva, a eventualno i krede, što se sve izmiješa sa zemljom. Važno je i to, da zemlja ostane livelirana i razdrobljena, što je više moguće.

Sjemeni je potrebno po hektaru 25 do 30 kg, koga se zasije ili rukom ili sijati strojem. Bolje je zasijati gušće. Sije li se rukom, to će pravilnije izići, pomiješa li se s njime dva tri puta toliko pijeska ili suhe zemlje. Sjeme se iza toga pokrije s lahkim drljanjem ili grabljanjem, tako da ne ostane zagrebano više od dva centimetra. Ako je zemlja suha ili prašljiva ili ima mrava, onda se preporučuje provaljati ju sa jednim drvenim valjkom. Neki običavaju sijati ljekaricu skupa sa pšenicom, kao što se čini sa djetelinom ili ujedno sa zob; al mi toga, osobito prvoga načina nebi savjetovali, jer iznikla pšenica preveć zasjenjuje ljekaricu i ova iznikne nepravilno, pošto pšenične stabljike preče da sjeme ljekarice jednakomjerno pade na zemlju.

Ljekarica raste iz početka polagoma, al se podje prve godine razbuja, a u trećoj godini najbolje uspjeva, tako isto u četvrtoj; dok u petoj i šestoj jenjava, te ako je u kruženju, sad se običaje zasijati košnju sa drugom kulturom.

Ljekarica potrebuje da ju se gnoji sa umjetnim gnojivima i kroz njezino življenje. Uopće svake zime, koja slijedi iza prve godine, treba ju pognojiti sa 3—4 kvintala Thomasove drozge ili superfosfata i sa 1 do 1 1/2 kvintala kalijeve soli po hektaru.

Osim toga prodrlja se u proljeću svake godine zemlju i tada se pospe po livade 1—3 kvintala krede. To je vrlo uspješan gnoj za ljekaricu, navlastito u ilovitim zemljama i u onim, koje su siromašne na vapnu. Ljekaricu se međjutim može gnojiti i po ljetu, između jedne i druge košnje, te se tom prigodom može sa velikom korišću i prodrljati zemlju. Ljetno se gnojenje osobito preporuča za mršave zemlje, za one, koje nisu bile gnojene zimi, ili na kojima je bila

obilata košnja, pak se takovu želi sačuvati i za buduće.

Prvu košnju najbolje je obaviti tada, kad se pokažu popovi cvijeća, jer se tada dobije ne predebelo sijeno.

Na djetelište nebi se smjelo nikada pustiti blago, da ga popase, jer ovo ošteti biljke pregrizav im vrat.

Dobar je prirod od ljekarice, kada dađe 100 kvintala trave po hektaru; međjutim može dati i više, ako ju se dobro goji i u redu gnoji. Kad se trava pretvori u sijeno, dodje na jednu petinu prijašnje težine. Travu se ne smije dati blagu u friškom stanju, nit ju smije takovu popasti, jer proizvadj nadutost, nego jedva onda kad se prosuši ili postane sijenom. Hrana je to izvrsna. Prvu košnju je najbolje pustiti, da se uskisi kroz 48 sati u kupu, jer tako postanu stabljike mekše, pospješi se naknadno osušenje i zapreči se, da ne ispadne lišće, koje je najhranjiviji dio od sve ljekarice.

Na taj se način dobije mekanije sijeno, mrke boje umjesto zelene, al koga blago rado jede. Druge se košnje mogu osušiti na suncu. Samo treba paziti, da ga se preveć prigodom sušenja ne okreće, jer lahko opada suho lišće; radi toga treba pokupiti i ukrati takvo sijeno pod večer oko zapada sunce, kad je malko došlo k sebi, a da ga se uzdrži cijela, bolje ga je spraviti v zavoj.

Ljekarica ima razne neprijatelje. Najgora je vilina kosa. To je biljka, koja preplete ljekaricu u slici dugoljastih konaca crvenkaste ili jasno zelene boje, koja ju zaokruži, isiše i uduši. Ti konci nemaju lišća, nego kitice malenog bjelkastog cvijeća, od koga se razvija plod i sjeme. To je maleno i okruglo. Vilina se kosa umnožava sjemenom i koncima. Konci se mogu i prekinuti, ali komadići, koji se drže ljekarice svejedno mogu živjeti i umnožavati se. Zavaza može počiti svagodje, gdje koje sjeme ili komadić konca nadje shodno tlo, da se može razvijati, a tada se širi vrlo naglo sve naokolo.

Šteta može postati velika, a i takova da prisili gospodara, da uništi cijelo djetelište, kad preuzme maha.

Predhodna sredstva sastoje: 1. da se rabi sjeme čisto od viline kose; 2. da se ne uzgaja barem 5—6 godina ljekaricu na onom mjestu, gdje je bila zaražena od viline kose; 3. da se ne upotrebljava onaj štajski gnoj, koga su učinile životinje, koje su bile hranjene sa ljekaricom zaraženom sa vilihom kosom. Ako su zaražena središta od viline kose u djetelištu retka, tad ih se može uništiti na razne načine: sa zelenom galicom, sa ognjem, sa solitrenom kiselinom.

Crljenkasta bolest je pljesan, koja napade korenje ljekarice, to ovo dobije blatno crljenkastu boju i lahko se izguli. Bolest se širi od bolesnih bilina na zdrave. Napadnute biline ne rastu, lišće požuti i posuši, a napokon biljke poginu. Ta se bolest pojavljuje u onim zemljama, koje nisu shodne za uzgoj ljekarice, u kojima leži voda.

Med kukcima čini u Istri štetu ljekarici žižak i kao savršen kukac i kao ličinka. On grize lišće i mladice i time uništjuje biljke. Ako je čvrst napadaj, može se izgubiti cijelogodišnju košnju. Preporuča se da se kosi čim prije, pak da se dobro provalja zemljište, da se zgnječe ličinke. Čini se, da se napadaj ovog kukca ponavlja periodično. Obično iza čvršćeg napadanja dolaze godine, kad se ili ne pojavi ni malo, ili u maloj količini. Bit će, da na njega napadnu druge nametnice, koje ga unište vlastito kad se zakukulji, pošto se u čahurama nadju mrtve kukuljice.

Ne manje važne od ljekarice jesu crvena djetelina i vučjak, koje se dapače još bolje mogu upotrebiti u kruženju priroda od ove, pošto one ne traju toliko godina, a međutim davaju jednako hranjivu krmu i svejedno pušćaju oplodjeno tlo. Koli livada ili crvena djetelina, toli vučjak posve su adaptirane za istarsko podneblje: prva za hlad-

nija mjesta, a drugi za južna i sunčana. Pogledom na zemlju, djetelina voli hladnije tlo, skoro vlažno, ako i ne predubuko, dobro obdijelano, ilovasto-vapneno, ali ne prečvrsto; međutim dobro uspjeva i u crvenim zemljama. Ne smije ju se sijati u zemlje preveć vapnene, laporaste ili kamenite i suhe, dok tu dobro uspjeva vučjak.

Koli crvena djetelina toli vučjak jesu domaće biline, to jest europske.

Uzgoju djeteline u kruženju sa drugim prirodninama mora se u velike zahvaliti promijenu ekonomsko-poljodjelsku u mnogim zemljama, gledom na povišak krme i na napredak uzgoja životinja. Dok u zemljama sa mršavim tlom, vapneno-ilovastim, ili kamenitim i suhim i sa donjim tlom kamenitim, gdje nebi mogla uspjevati ni ljekarica ni djetelina, istu zadaću može se povjeriti vučjaku, koga drže, da može raspuknuti i isto kamenje.

(Dalje prih.)

Vestnik Zadružne zveze.

Računskih zaključkov za 1. 1910 Zveza od nekaterih svojih članic še sedaj ni prejela. One zadruge, ki jih doslej še niso vposlale, naj to store čimprej.

Delo „O zemljiški knjigi“, o katerem govorimo natančneje v oddelku „Književnost“, bo Zadružna zveza doposlala vsem svojim kreditnim zadrugam. Knjiga je za praktične potrebe vsakdanjega življenja prav poučna. Zato naj bi si jo nabavila vsaka posojilnica vsaj v enem izvodu.

Nove članice. V članstvo Zadružne zveze v Ljubljani so bile sprejete sledeče zadruge:

I h a n, živinorejska zadruga.

S o r i c a, električno-strojna zadruga.

V r b o s k a, ribarska zadruga.

B r o c e, ribarska zadruga.

S u s t j e p a n, ribarska zadruga.

S u t o m i š č i c a, seoska blagajna.

Zadružni pregled.

„Centralna posojilnica slovenska v Krškem“ (oziroma njen ravnatelj I. Lapajne), naznanja v posebnih okrožnicah, da je svoje denarno poslovanje izročila docela „Okrajni posojilnici“ v Krškem.

Ta dogodek je sam na sebi brez pomena. Saj „Centralna posojilnica slovenska v Krškem“ navzlic svojemu tako lepemu imenu ni mogla razviti nikakega delovanja in je ostala brez vsakega upliva na razvoj slovenskega zadružništva. Če bi g. Lapajne v svoji okrožnici konstatiral samo to dejstvo, bi mi to vest beležili samo kot zadružni kronisti brez vsakega nadaljnjega komentarja.

Toda g. Lapajne je, kakor že večkrat poprej, tako tudi ob tej priliki začutil potrebo nekoliko slepomišiti. Opustitev denarnega prometa svoje famozne centralne posojilnice slovenske skuša tolmačiti z razlogi, ki za to znamenito denarno transakcijo nikakor niso bili merodajni. Obenem naznanja, da se namerava centralna posojilnica slovenska v Krškem odslej baviti osobito z nadzorovanjem svojih članic. V krog onih srečnih zadrug, ki stoje pod nadzorstvom krške centralne posojilnice, vabi seveda tudi druge zadruge, češ, da utegnejo ostati brez nadzorstva, ker bodo nekatere sedanjih zvez vsled denarnih zaprek same morale ustaviti poslovanje.

Če misli g. Lapajne, da je tako splošno sumničenje pošteno, je to stvar njegovega ukusa. Po naših mislih ni. Če ima gosp. Lapajne kaj proti obstoječim zvezam, naj to pove jasno in možato, in naj tiste zveze tudi navede. Da bi se skrival za tako nejasne in dvoumne izraze, kakor je to storil v svojem vabilu, to pa nikakor ne gre. Priprosti ljudje zunaj ne morejo biti dobro poučeni, kako je s to in ono zvezo, in ko berejo take splošne očitke, začno sumiti, da so vse slabe.

Ne prihaja nam na misel, da bi tu branili sedanje zadružne zveze. Celo odkrito povemo, da imajo mnogo napak na sebi. Ali vsaka izmed njih ima vsaj nekaj pokazati, centralna posojilnica slovenska v Krškem pa čisto nič. Zato smo mnjenja, da bi bilo prav umestno, če bi kritika od take strani izostala.

Ne glede na to je treba g. Lapajnetu povedati, da je njegov poizkus bistveno ponesrečen. Naša celotna zadružna organizacija se mora

razvijati tako, da se napravijo pokrajinske (deželne) zveze, pri čemer je izločiti konkurenčne zveze. To sta priznali obe zvezi, ki prideta pri tem najbolj v poštev, t. j. Zadružna zveza v Celju in Zadružna zveza v Ljubljani. Goriška zveza gospodarskih zadrug in društev deluje že od početka v tem smislu. Ako bi se uresničile namere, ki jih ima gosp. Lapajne, bi se sedanjí kaos le še povečal in imeli bi še večjo zmedo. Gosp. Lapajnetu smo bili že enkrat povedali, da je njegov načrt proti načelom zdrave zadružne organizacije, in če mu to povemo še enkrat, mislimo, da ne bo nič škodilo.

Vlada in zadružništvo v Italiji. Italijanska vlada je pripravila načrt treh zakonov, ki so za zadružništvo velikega pomena. Načrti izvirajo od obeh zadružnih ministrov, Luzzatti in Raineri, ki sta pred kratkim zapustila svoji mesti.

Prvi zakonski načrt obravnava stvari, katerih naj se loti vlada, da pospešuje razvoj konsumnih društev. Najbrže se je italijanska vlada prva izmed vseh odločila za tak korak. V utemeljevanju načrta je rečeno, da je izmed najvažnejših socialnih in gospodarskih vprašanj sedanjega časa to, da se napravi konec vednemu naraščanju cen življenskih potrebščin, ker to podraževanje najbolj pritiska delavce in malomeščanske sloje, zlasti v industrijskih krajih. Označuje se kot naloga vlade, da naj kaj stori, da po možnosti ublaži posledice in upliv tega sumljivega podraževanja. Vsled tega mora vlada podpirati zadruge, da bodo zmožne postaviti se po robu vednemu zvišavanju cen za življenske potrebščine. Iz tega vzroka in ker ni razdelitev dividend nič drugega nego znižanje nakupnih cen, predlaga vlada, da se poslovni prebitek oprosti obdavčenja. S tem bi se doseglo, da bi mogle zadruge razdeljevati višjo dividendo in bi poleg tega imele na razpolago več sredstev za doseganje svojih namenov. Ako se bodo razdeljevale višje dividende, bo to le ugodno uplivalo na člane, da se bodo vzgajali v varčevanju.

— Drugi zakonski načrt zadeva ceno preskrbo živil za državne uslužbenke od konsumnih društev v Turinu, Florenci in Rimu ob priliki razstave. Tretji zakonski načrt pa se bavi s preskrbo cenениh stanovanj. Leta 1908 je bilo v Italiji 153 stanovanjskih zadrug. Načrt o tem zakonu izjavlja na koncu čisto pravilno, da je treba stanovanjske zadruge, če se jim hoče pomagati, kolikor mogoče razbremeniti davkov in jim dati po ceni kredit na razpolago.

Razmerje med posojilnicami ter občinami in okrajnimi cestnimi odbori. Istrski deželni odbor je občinam in cestnim odborom razposlal okrožnico, v kateri pravi, da je doznal, da pristopajo mnoge teh korporacij kreditnim zadrugam z neomejeno zavezo, oziroma da jemljejo pri njih posojila na kratke robove, ne da bi se pri tem dobilo dovoljenje dotičnega občinskega sveta oziroma okrajnega cestnega odbora in odobritev deželnega odbora. Nato deželni odbor izjavlja, da je pripravljen podpirati poslovne odnose občin (cestnih odborov) s kreditnimi zadrugami na kmetih, če je to v obojestranskem interesu, toda naroča obenem dotičnim avtonomnim korporacijam, da preskrbe poprej, da pristop h kakšni kreditni zadrugi, oziroma najetje posojila poprej odobri občinski svet (okrajni cestni odbor) in to dovoli tudi deželni odbor.

Srbski zadružniki na Slovenskem. Večja družba srbskih zadružnikov je napravila poučno potovanje po južnih nemških deželah, Švici in severni Italiji. Na povratku v domovino so se postavili nekoliko tudi na Slovenskem, in sicer najprej v Gorici, kjer so si ogledali nekatere zadružne naprave in dne 20. novembra v Ljubljani. Žal, da so ostali tu samo prav malo časa. V družbi Zvezinega tajnika so si ogledali slamnikarsko in strojno zadrugo v Mengšu ter nekaj hlevov in živine. Vseh je bilo 18, od vsakega okrožja po eden. Na potu so bili nad mesec dni.

Nižjeavstrijska kmetijska zadružna osrednja blagajna je imela dne 23. novembra izreden občni zbor, na katerem se je razpravljalo vprašanje, če bi ne kazalo, sedanji zavod izpremeniti v banko. To pa zaradi tega, ker ima osrednja blagajna mnogo preveč vlog, katerih kot zadruga ne more tako dobro izrabiti kakor bi jih mogla, če bi bilo podjetje osnovano v bančni obliki. Vsi navzoči so se izrekli za tako izpremembo, ki se ima izvršiti tako, da se bodo pri tem v polnem obsegu varovali interesi včlanjenih rajfajznovk in kmetijskih zadrug.

in A. Prepeluh, c. kr. sodnijska uradnika. V Ljubljani 1911. Založila Zadružna zveza v Ljubljani.

Poljudnega pouka o zemljiški knjigi in o pravnih poslih, ki so z njo v zvezi, smo že dolgo potrebovali. Drugače izborni dr. Ivan Tavčarjev „Slovenski pravnik“, ki ga je leta 1883 izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu, je v marsikaterem pogledu že zastarel, ker se je zakonodaja odtelej v mnogem oziru izpremenila. Dr. Volčičev „Občni zemljeknjižni zakon“ je sicer tudi izvrstno delo, ki ga pa more s pridom rabiti samo jurist.

Priprostega, prav poljudno pisanega in z mnogimi vzorci opremljenega dela o zemljiški knjigi nam je bilo torej res potreba. Tem zahtevam ustreza popolnoma zgoraj naslovljena knjiga. Pisatelj sta se trudila, da sta pregledno zbrala najvažnejše stvari, zadevajoče zemljiško knjigo, in jih obrazložila sicer kratko in jedrnato, toda v lahko umevnem jeziku.

Posebno vrednost dajejo knjigi mnogoštevilni vzorci za raznovrstne zemljeknjižne predloge. Razlaga sama na sebi, naj bo še tako dobra, le ne more neukemu človeku predmeta tako opisati, da bi si bil na jasnem, kako bi bilo treba napraviti to ali ono. Vzglede, vzorce v takem slučaju več pomaga nego najboljše pojasnilo. Takih vzorcev je dobiti v knjigi 42. Pouku o zemljiški knjigi je dodan kratek navod o konverzijah, glavne stvari o testamentih in pregleden seznam kolkovin in pristojbin, torej reči, ki se dan na dan potrebujejo v navadnem življenju.

Pisatelj sta se med drugim s hvalevredno vnemo ozirala na potrebe naših kreditnih zadrug, katerim bo ta knjiga gotovo zelo prav prišla.

Knjiga se dobiva pri Zadružni zvezi v Ljubljani. Vezan izvod stane K 2.40, broširan K 1.80, po pošti 20 vinarjev več.

Gospodarske drobtine.

Književnost.

O zemljiški knjigi, konverzijah, testamentih, kolkovinah in pristojbinah. Poljudna razlaga s praktičnimi vzorci zemljeknjižnih prošenj in predlogov. Sestavila in uredila A. Spende

Koliko se v Avstriji dobiva železa. Po poročilu ministrstva za javna dela za l. 1910 je tega leta obstojalo v Avstriji 154 podjetij za pridobivanje železa, od katerih jih je bilo v obratu 29, pri katerih je bilo zaposlenih 5607 oseb. Vse železne rude se je pridelalo 26.27 milijonov

metrskih stotov, za 1.37 milijonov ali 5.51% več nego v prejšnjem letu. Vrednost železne rude je znašala 23.6 milijonov kron, ako se vzame za podlago srednja cena 89.83 vinarjev za metrski stot. Za izdelovanje sirovega železa je bilo 29 podjetij, od katerih pa jih je bilo v obratu le 15 z 5709 uslužbenci. Izdelalo se je 12.4 milijona metrskih stotov svežega sirovega železa v vrednosti 96.25 milijonov kron in 2.64 milijonov stotov litega sirovega železa v vrednosti 23.07 milijonov kron. Srednja cena za metrski stot je bila svežemu sirovemu železu K 7.76, litemu sirovemu železu pa K 9.08.

Cene mesa na veliko in na drobno. C. kr. statistična osrednja komisija na Dunaju je izračunala, da je bila na Dunaju cena mesa na drobno, v mesarskih prodajalnicah, višja nego v mesni tržnici (kjer se meso prodaja na veliko) za naslednje vsote:

	goveje	telečje	prešičje
	vinarjev pri 1 kg		
v januarju 1911	+50	+68	+66
v februarju 1911	+50	+75	+54
v marcu 1911	+16	+74	+58
v aprilu 1911	+55	+75	+40
v maju 1911	+53	+76	+54
v juniju 1911	+45	+80	+54

Na kratkem potu iz veletržnice v mesarjevo prodajalnico se torej na Dunaju zdraži meso pri 1 kg za 40 do 80 vinarjev. Ali so te podražitve vzrok tudi kmetje?

Viničarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtičnih delih. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 31. oktobra 1912.

Sprejme se 6 učencev v starosti od 16 let naprej. Viničarski učenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali domovnico je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu (pošta Kandija na Kranjskem) do 10. januarja l. 1912.

Razglas.

Živinorejski tečaj za kmečke posestnike in njih sinove. Deželni odbor kranjski priredi od 15. januarja do 15. aprila 1912 na mlekarški

šoli na Vrhniki tečaj za kmečke posestnike in njihove sinove v svrhu izobrazbe za prvo pomoč pri poškodbah in za pomočnike pri porodu goveje živine. Sprejemajo se samostojni kmečki posestniki in njih sinovi, ki so prekoračili vsaj 20. leto. Prednost imajo oni, ki so obiskovali deželno kmetijsko šolo na Grmu, kak mlekarški ali pa živinorejski tečaj.

Hrano bo preskrbovala gospodinjska šola na Vrhniki za znesek 1 K od dneva in osebe. Sprejme se k večjem 10 učencev, katerim bo deželni odbor za oskrbo dajal mesečno po 15 K. Učenci bodo stanovali v mlekarški šoli, v kolikor je tam prostora na razpolago. Prošnje je vlagati na deželni odbor v Ljubljani do najkasneje 31. decembra 1911.

Poziv

članom osrednje perutninarske zadruge in drugim ljubiteljem perutnine.

Odbor je sklenil v seji dne 30. novembra sledeče:

1.) Oddal bo letos nekaj petelinov-plemenjakov čistokrvnih pasem, namreč italijanske, sulmtalske (štajerske) in tudi drugih pasem svojim članom brezplačno.

2.) Nakupil bo v prvi vrsti od svojih članov peteline čistokrvnih pasem, v slučaju potrebe tudi od nečlanov.

3.) Posredoval bo letošno pomlad svojim članom pri prodaji in nakupu jajec čistokrvnih pasem za valjenje.

4.) Na spomlad priredi razstavo v Ljubljani.

5.) Pošlje vsem članom in ljubiteljem perutnine sledeči poziv:

P. n.

V zgodnji spomladi priredimo perutninarsko razstavo v Ljubljani. Letošnjo jesen smo bili vsled nezadostnih priglasil primorani razstavo odpovedati in preložiti na ugodnejšo spomlad.

Vnovič pozivljamo vse naše perutninarje in gospodnje in jih prosimo, da se udeleže v obilnem številu te razstave, da pokažejo, kaj ima naša dežela in kaj še potrebuje, da stopimo tudi v tej panogi v vrsto drugih naprednejših dežel.

Perutninarstvo je v narodnem gospodarstvu silno važna in tehtna stran našega kmetijstva. Avstrija izvažala za 85 milijonov na leto, samo jajec za 40 milijonov. Lahko bo pa še več, ako storimo tudi na tem polju korak naprej. Hočemo biti Slovenci na Kranjskem zadnji? Poglejte naše sosede na Štajerskem, pogledajte mnogoštevilna društva po nemških deželah!

Komur je količkaj mari napredek našega perutninarstva, naj se nam pridruži in naj se udeleži razstave.

Za prevažanje perutnine preskrbimo znižane cene po železnici in tudi sicer ne bo posebnih stroškov za razstavljanje.

Lepe in dobre živali se bodo tudi premovale.

Kurnik je vsak dober, ker bo zadruga nabavila posebne kurnike za razstavo:

Vse pošiljatve bo nasloviti na: Perutninarska razstava v Ljubljani.

Natančne programe objavi odbor v časopisih.

Prosim, da izpolnite vprašalno polo in jo vrnete tajniku.

Podpirajte nas, da priredimo nekaj dobrega in potrebnega tudi v korist našega perutninarstva!

Odbor.

6.) Razpošlje sledečo vprašalno polo v izpopolnenje:

Vprašalna pola.

V spomladansko perutninarsko razstavo bom poslal:

- I. a.) Koliko kokoši?
- b.) plemena?
- II. a.) koliko rac?
- b.) plemena?
- III. a.) koliko gosi?
- b.) plemena?
- IV. a.) koliko pur?
- b.) plemena?
- V. a.) koliko golobov?
- b.) plemena?
- VI. kuncev?
- plemena?

Pojasnilo: Število naj se označi n. pr. 1, 3, kar pomeni 1 samca in 3 samice. Če ni plemo čistokrvno naj se zapiše: „domače“ ali morda „križano“.

Izvolite polo izpolniti in vrniti našemu tajniku Iv. Zupan, nadučitelj v Dolskem, p.: Dol pri Ljubljani in sicer najkasneje do 10. januarja 1912.

Naslov.

- a) Ime razstavljalca.
- b) Bivališče razstavljalca.
- c) Zadnja pošta ali postaja.

7. Ustanovil bode na spomlad nekaj plemenorejskih postaj na Kranjskem.

Kdor želi plemenjakov brezplačno, oziroma kdor ima na prodaj take, naj sporoči tajniku g. I. Zupanu v Dolskem, p. Dol pri Ljubljani.

Tam se dobe tudi vprašalne pole, katere se pošljejo tudi nečlanom.

Kdor želi pristopiti perutninarski zadrugi, naj pošlje delež in pristopnino v skupnem znesku 3 K ravno tja.

Odbor.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Št. Petru na Krasu,

reg. zadr. z neom. zav.

ki bo na novega leta dan, dne 1. januarja 1912, ob 3. uri popoldne v posojilnični hiši.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Potrjenje računskega zaključka za leto 1911.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor vsled nezadostnega števila udeležencev ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje, t. j. ob 1/24. uri popoldne v istem prostoru in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki sklepa pri vsakem številu udeležencev.

Načelstvo.

Bilanca

Ljudske hranilnice in posojilnice
v Trstu,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva	K
Gotovina 31. decem. 1910	2.662 47
Posojila	447.464 37
Tekoči račun s člani . . .	2.508 85
Naložen denar	2.235 52
Delež pri Zadr. zvezi . . .	1.000 —
Inventar	2.636 —
Prehodni izdatki	830 40
Hranilne knjižice	320 —
Upravni stroški	132 —

Skupaj . . . 459.789 61

Pasiva	K
Deleži	8.200 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	418.870 76
Posojilne obresti	1.060 60
Tekoči račun z zvezo . . .	24.778 —
Prehodni prejemki	221 58
Rezervni sklad	3.969 47
Čisti dobiček	2.689 20

Skupaj . . . 459.789 61

Denarni promet K	1.244.324 61
Stanje članov začetkom l. 1910 . .	356
Prirastlo	52
Odpadlo	24
Stanje koncem l. 1910	384

Bilanca

Hranilnice in posojilnice
na Trebelnem,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva	K
Posojila	135.225 30
Tekoči račun z zvezo . . .	20.755 —
Inventar premični	476 07
Zaostale obresti posojil . .	4.845 88
Vrednost tiskovin	46 20
Vrednost kolekov	14 68
Delež pri „Zadružni zvezi“ .	1.000 —
Delež pri Ljudski posojil. .	4 —
Terjatev za krmila	78 36
Gotovina 31. decem. 1910 .	1.507 06

Skupaj . . . 163.952 55

Pasiva	K
Deleži	630 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	159.457 18
Rezervni sklad	3.395 10
Čisti dobiček	470 27

Skupaj . . . 163.952 55

Denarni promet K	312.429 50
Število članov začetkom l. 1910 . .	297
Prirastlo	26
Odpadlo	8
Stanje koncem l. 1910	315

Bilanca

Hranilnice in posojilnice
v Trebnjem,
reg. zadr. z neom. zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva	K
Posojila	242.926 94
Inventar premični	504 —
Zaostale obresti posojil . .	2.414 14
Delež pri „Zadružni zvezi“ .	600 —
Stalna vloga	2.000 —
Naložen denar pri Hran. in posojilnici Čadež	437 75
Gotovina 31. decembra 1910 .	2.788 26

Skupaj . . . 251.671 09

Pasiva	K
Deleži	452 —
Hranilne vloge s kap. obr. .	203.544 56
Tekoči račun z zvezo . . .	44 545 —
Predplačane obresti posojil .	639 71
Rezervni sklad	918 03
Čisti dobiček	1.571 79

Skupaj . . . 251.671 09

Denarni promet K	299.923 02
Stanje članov začetkom l. 1910 . .	173
Prirastlo	55
Odpadlo	2
Stanje koncem l. 1910	226

Bilanca

Hrvatske blagajne za štednju
i zajmove
u Trilju,
registrovane zadr. s ogranič. jamstvom
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva	K
Zajmovi	332.259 78
Inventar pomični	662 85
Zaostale kamate zajmova . .	6.145 05
Dio kod „Zadružne sveze“ .	1.000 —
Roba	1.319 73
Gotovina konc. god. 1910 .	2.025 60

Skupaj . . . 343.413 01

Pasiva	K
Djelovi	3.965 —
Uloži na štednju s kapi- talizovanim kamatama . . .	153.277 90
Tekući račun s svezom . . .	172.087 73
Predplačane kamate zajm. . .	12 50
Rezervna zaklada	10.705 23
Čisti dobitak	3.364 65

Skupaj . . . 343.413 01

Novčani promet K	343.087 74
Broj članova početkom g. 1910 . .	793
Pristupilo	69
Odpalo	69
Broj članova koncem g. 1910 . .	793

Bilanca

Hranilnice in posojilnice
v Toplicah,
reg. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva	K
Posojila	100.325 96
Tekoči račun z zvezo . . .	23.921 —
Inventar premični	607 02
Zaostale obresti posojil . .	579 16
Delež pri Zadružni zvezi . .	1.000 —
Naložen denar	21.088 98
Vloga pri Zadružni zvezi . .	3.000 —
Prehodni	140 72
Gotovina 31. decem. 1910 .	802 13

Skupaj . . . 151.464 97

Pasiva	K
Deleži	414 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	144.959 89
Predplačane obresti posojil .	304 78
Rezervni sklad	4.745 36
Čisti dobiček	1.040 94

Skupaj . . . 151.464 97

Denarni promet	288.354 19
Število članov začetkom l. 1910 . .	166
Prirastlo	41
Odpadlo	—
Stanje koncem leta 1910	207

Bilanca

Hranilnice in posojilnice
v Tinjah
s sedežem v Slov. Šmihelu,
registr. zadr. z neomejeno zavezo,
z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva	K
Posojila	57.839 42
Inventar premični	240 —
Zaostale obresti od posojil .	3.340 89
Delež pri „Zadružni zvezi“ .	200 —
Delež pri Gosp. dr. Sinčaves .	200 —
Delež pri Zadružni zvezi v Celju	100 —
Navzdignjene obresti istega .	26 —
Gotovina 31. decembra 1910 .	1.580 39

Skupaj . . . 63.526 70

Pasiva	K
Deleži	922 —
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	41.992 61
Tekoči račun z zvezo . . .	15.572 —
Predplačane obresti posojil .	66 03
Neizplačane obresti deležev .	232 —
Rezervni sklad s pristop. . .	4.590 22
Čisti dobiček	151 84

Skupaj . . . 63.526 70

Denarni promet	108.560 17
Število članov začetkom l. 1910 . .	—
Pristopilo	—
Odpadlo	—
Stanje koncem l. 1910	—

Bilanca

Posojilnice in hranilnice

v Predvoru,

registrirane zadruge z neom. zavezo,

z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	66.361-80
Tekoči račun z zvezo	103.721-—
Inventar premični	319-08
Zaostale obresti posojil	95-79
Delež pri Zadrugi zvezi	1.000-—
Gotovina 31. decem. 1910.	1.279-78
Skupaj	172.777-45

Pasiva.	K
Deleži	232-—
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	170.306-28
Predplačane obresti posojil	6-98
Rezervni zaklad	1.339-40
Čisti dobiček	892-79
Skupaj	172.777-45

Denarni promet	K 224.538-26
Stanje članov začetkom l. 1910	102
Pristopilo	16
Izstopilo	2
Stanje koncem l. 1910	116

Bilanca

Hranilnice in posojilnice

Prihova,

reg. zadr. z neom. zavezo,

z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva	K
Posojila	47.328-—
Tekoči račun z zvezo	14.603-—
Inventar premični	178-84
Zaostale obresti posojil	201-95
Delež pri Zadrugi zvezi	1.000-—
Nal. den. v Marib. pos.	13.621-84
Nal. den. na Ptujski g.	8.992-59
Gotovina 31. decem. 1910	4.066-03
Skupaj	89.992-25

Pasiva.	K
Deleži	212-—
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	88.174-32
Predplačane obresti posojil	440-96
Rezervni zaklad	464-38
Čisti dobiček	700-59
Skupaj	89.992-25

Denarni promet	K 184.355-97
Stanje članov začetkom l. 1910	72
Prirastlo	34
Odpadlo	—
Stanje koncem l. 1910	106

Bilanca

Kmečke hranilnice in posojilnice

v Pišecah,

reg. zadr. z neom. zavezo,

z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	76.688-59
Tekoči račun z zvezo	19.891-—
Inventar premični	294-—
Zaostale obresti posojil	961-67
Delež pri Zadrugi zvezi	400-—
Gotovina 31. decem. 1910	1.157-30
Skupaj	99.392-56

Pasiva.	K
Deleži	330-—
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	97.239-70
Predplač. obr. posojil	524-73
Rezervni zaklad	588-29
Čisti dobiček	709-84
Skupaj	99.392-56

Denarni promet	K 138.246-20
Stanje članov začetkom l. 1910	116
Prirastlo	50
Odpadlo	1
Stanje koncem l. 1910	165

Bilanca

Hranilnice in posojilnice

v Žužemberku,

reg. zadr. z neomej. zavezo,

z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Posojila	542.701-41
Pos. tek. rač. s kap. obr.	10.732-13
Nal. denar s kap. obr.	16.648-50
Nepremični inventar	5.922-62
Premični inventar	1.805-76
Zaostale obresti posojil	13.868-61
Vrednost tiskovin itd.	886-10
Neplačani prehodni	1.166-09
Račun drevesnice	155-06
Rač. gnoj. in pom. akc.	1.794-66
Gotovina 31. dec. l. 1910	3.229-70
Skupaj	598.913-64

Pasiva.	K
Deleži	766-—
Hranilne vloge s kapitali- zovanimi obrestmi	576.354-02
Vloge tek. rač. s kap. obr.	63-46
Predplačane obresti posojil	1.941-34
Dolg na rent. in neposred. pristojbinah	368-64
Neizplačani prehodni	10-—
Rezervni zaklad z obresti	17.917-61
Čisti dobiček	1.492-57
Skupaj	598.913-64

Denarni promet	K 643.669-80
Stanje članov začetkom l. 1910	681
Prirastlo	66
Odpadlo	5
Stanje koncem l. 1910	742

Bilanca

Kršanskog društva za štednjo

i zajmove

u Kršanu,

registrirane zadruge z neogran. jamst.

z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Zajmovi	48.861-15
Inventar pomični	1.572-44
Inventar nepomični	4.336-30
Zaostale kamate zajmova	1.915-55
Vrijednost tiskarica	67-19
Dio kod Zadrugne sveze	1.000-—
u Ljubljani	60-—
Dio kod Gospodarske sveze	100-—
u Puli	20-—
Dio kod Istarske Pos. u Puli	2.096-89
Zaliha u robi	800-—
Polog na sudu za zem.	824-71
Gotovina konc. god. 1910	61.654-23

Pasiva.	K
Djelovi	960-—
Uloži na štednjo s kapi- talizovanim kamata	48.810-45
Tekući račun s svezom	8.031-—
Neuporabljena podpora:	211-—
za gnoj	751-58
za strojeve	1.591-57
Rezervna zaklada	1.288-13
Čisti dobitak	61.654-23

Novčani promet	K 170.172-19
Broj članova začetkom g. 1910	191
Pristupilo	47
Odpalo	2
Stanje koncem g. 1910	236

Bilanca

Društvo za štednjo i zajmove

u Sv. Križu,

reg. zadr. na neogr. jamčenje

z dnem 31. decembra 1910.

Aktiva.	K
Zajmovi	48.439-—
Tekući račun s svezom	16.201-—
Inventar pomični	292-57
Zaostale kamate zajmova	701-61
Dio kod Zadrugne sveze	1.000-—
Gotovina koncem g. 1910	41-93
Skupaj	66.676-11

Pasiva.	K
Djelovi	1590-—
Uloži za štednjo s kapi- talizovanim kamata	62.778-—
Predplačane kamate zajm.	222-70
Rezervna zaklada	1.426-34
Čisti dobitak	658-41
Skupaj	66.676-11

Novčani promet	K 85.885-71
Broj članova početkom l. 1910	130
Prirastlo	7
Odpalo	2
Broj članova koncem l. 1910	135